

Politisk Økonomisk beretning 2016 - holdbarheds- og vækstplan.
(Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer)

Det er overordentligt glædeligt at det er lykkedes dette Naalakkersuisut og Inatsisartut at indskrive tidlige indsats, uddannelse og sociale problemer, herunder særligt børn og unge som en prioritet i årets Politisk Økonomiske Beretning. Det er nødt til at være en stabil, tilbagevendende faktor i årtier fremadrettet, således vi får bugt med de sociale problemer vor befolkning lider under.

Investeringer og gæld

I disse år tales der meget om, at vi skal være et stabilt land at finansiere i. Det indebærer ikke blot, at vi sørger for, at vi ikke hele tiden laver om i rammebetingelserne for f.eks. råstofindustrien, men indebærer i måske langt højere grad, at vi også er finanspolitiske holdbare.

Dvs. at investorer, uanset om de vil investere i infrastruktur, lufthavne, teleydelser eller råstof skal kunne regne med, at vi er et finansielt forudsigeligt land. Det betyder også, at vi er nødt til at have et særligt vågent øje på vore offentlige eller delvist offentligt ejede selskabers gældsudvikling.

Samtidig planlægger vi en forøgelse af indtægtsskabende investeringer af Landskassen, og det hænger ikke sammen hvis den rentebærende gæld fortsat stiger i de selvstyrejede selskaber.

Vi ønsker at investere strategisk i turisme, udvikling af nye indtægter, uddannelse og har et enormt efterslæb på boligmassen i vort land, samtidig med vi ønsker at udvikle infrastrukturen og ønsker et meget tiltrængt løft i vor socialsektor og en forbedring i vor sundhedssektor.

Samtidig er vi uvillige til at ændre på vore forudsætninger nu, og at stille krav til hinanden og os selv. Det hænger ikke sammen, og der er nu behov for, at politikere skærper mådehold, nedlægger urentable projekter, strammer ind på det offentliges forbrug, og sikrer en kurs fremadrettet der skal skabe et turnaround i vores økonomi.

Det betyder brede forlig, det betyder at vi skal slagte nogle hellige køer, og det betyder ikke mindst at vi skal budgettere og projektere ansvarligt. Det er kedeligt at sige, men ikke desto mindre magtpåliggende at gennemføre. Vi må endelig ikke forlade vor drift sidste års positive resultat på finansloven.

Der trænger til investeringer i vore børns uddannelse, deres skoler, deres lærerkræfter og der trænger fortsat til massive indsatser på socialområdet og i sundhedsvæsenet.

Det er på tide at vi dropper vores nationale stolthed, at vi standser overførsler af penge til virksomheder der ikke er af vital samfundsøkonomisk vigtighed, og koncentrerer indsatserne meget præcist omkring blandt andet løft af uddannelser, tidlig og forebyggende indsatser for seksuelt misbrug, omsorgssvigt, substans misbrug og boliger til vor befolkning de steder, hvor der er behov for det.

Urbanisering, altså koncentration af befolkningen, er en realitet. Det er vi nødt til at afspejle i vore bygge- og anlægsarbejde.

Det giver os ingen fordele i det store regnskab, for naturligvis er vi solidariske og opretholder de mindre bosteder også. Men det betyder altså, at vi skal finde penge andre steder, og det er en benhård prioritering vi er nødt til at vænne os til.

Vi kan ikke blot spendere løs, så vi igen ser vor økonomi kollapse som vi så det i 80'erne, efter en række år med særligt gunstige fiskepriser, og pba. bl.a. disse, ja så gældssatte Grønland sig til op over Thule, så at

sige, så der var en tvungen nødopbremsning i den offentlige sektor, med stor lediggang, kraftig nedjustering i byggesektoren og kraftig opbremsning i sundhedsvæsen mm. til følge. Det er altså ikke ret længe siden, det skal vi huske på i de kommende år.

Vi er på mange måder i disse år reddet af priserne på rejer, torsk og hellefisk, men vi har stadig et udestående omkring at forstå at eksportere på bedste rentable vis. Demokraterne mener, at vi ikke fortsat kan eller skal diktere erhvervets behandling af råvarerne i lige så høj grad som vi gør i dag, men søge at sikre at uddanne erhvervet til at udvikle på deres produkter, de priser de tager sig, samt måden at eksportere på, og så nøjes med ressourcerenter på vor fælles ressource, men indser at der nok endnu er længe til vi kan opfylde dette. Mange af modtagerne af tilskud i dette erhverv kunne have gavn af, at uddanne sig eller at omstille sig til andre brancher.

Holdbarheds- og vækstplanen

Vejen frem mod en bedre økonomi må altså bestå af ønske om forbedringer i uddannelse, helbred og ikke mindst de sociale forhold for vore borgere i dag. Demokraterne kunne ønske sig at realkompetence-udredning i højere grad blev en del af vort sprog i denne generations arbejdstagere - i sammenhæng med væsentlige løft og incitamentter til uddannelse.

I vore øjne gælder det om, at vi her i landet viser at vi står sammen, at vi passer på hinanden og på dem der kommer til vort land og arbejder, og i stedet for at holde øjnene på splittende agendaer i stedet samler, forener, løfter og respekterer alle borgere i vort land, og klemmer ballerne sammen og løfter i flok i forhold til at få vor befolkning på ret kurs, får hjulpet børn og unge til et liv fyldt med muligheder. Det kan de ikke, hvis ikke både de og deres forældre får hjælp, uddannelse, beskyttes grundlæggende og vort samarbejde indenfor Rigsfællesskabet med politiet er særligt værd at notere sig i denne sammenhæng. Vor politistyrke i Grønland i dag, er for langt størstedelen uddannede, grønlandske unge mennesker der hver dag bekæmper dårligdommen i vort samfund, og fortjener langt større anderkendelse i samfundet end de nyder i dag.

I denne sammenhæng ønsker Demokraterne atter at fremhæve indsatsen "Fra husspektakel til samtaler", som et projekt der har haft endog meget målbare resultater i form af faldende ungdomskriminalitet, bedre dialog i hjemmene, opbremsning af hustruvold,- og vold i andre sammenhænge m.fl. Det er værd at notere sig, at en sådan indsats, som må betragtes som ekstra-ordinær og i virkeligheden udenfor politiets rammer, kæmpede med at få korrekt opfølgning og anderkendelse af det offentlige som ikke trådte til når politiet var gået hjem. Et strukturelt problem der genkendes i alle offentlige sammenhænge, til trods for, at størstedelen af kommunernes budgetter i langt de fleste tilfælde går til sociale indsatser. Det er sørgeligt.

Grunden til vi nævner de sociale, sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige vilkår så meget under dette års PØB, er at vi ser problemerne på disse områder, som nogen af de væsentligste årsager til at folk fraflytter landet, og har mange sygedage, fraværsdage og ikke kommer videre i uddannelser. Det er så fundamentale byggesten for et samfund at disse fungerer, at vi direkte kan aflæse på vor økonomiske bundlinje i mange år tilbage, hvor gode eller dårlige indsatser vi har haft på disse områder regionalt og nationalt.

Øget selvforsørgelse

Det er nok den politiske udfordring der synes allerstørst i disse år i Grønland.

Vi skal have skruet vores velfærdssystem sådan sammen, at børnefamilier, hvad enten de er enlige forsørgere eller 2 om at forsørge, skal smidigt kunne bevare sin tilknytning til arbejdsmarkedet, og i disse år er det af afgørende betydning at dette også gælder lav- og mellemindkomstgrupperne.

Det betyder altså at vi er nødt til at lave en trinvis model til afskaffelse af ydelser fra det offentlige. Et eksempel er, at en børnehaveplads eller vuggestueplads i dag reelt kan betragtes som en del af en topskat, samtidig med, at der er meget få uddannede, ustabil arbejdskraft eller dårlige rammer for disse – med utryghed fra forældrene til følge.

Folkeskolen trænger i dén grad også til at vi tager et skridt tilbage, ser på om vore drømme i Atuarfitsialak er blevet indfriet, og hvis ikke så at vi får travlt med at justere disse.

Der findes skoler der klarer sig langt over landsgennemsnittet. Det er disse skoler der bør fremhæves som best practices, og for at være helt ærlige, er det disse niveauer eller over vi skal sigte efter vore skoler får. De erklærede mål i Holdbarheds,- og Vækstplanen kan slet ikke nås hvis ikke vi opjusterer kraftigt på uddannelse, realkompetence-udvikling og at skabe nye, erhvervsrettede, kortere uddannelser eller indgår effektive samarbejdsaftaler med lande der har det.

Og lad os heller ikke sigte for lavt her. Én af vore søjler i vækstplanerne her i landet er turisme. Alligevel findes der meget få højtuddannede og vellønnede administratorer af international markedsføring af Grønland, ansatte i turismesektoren og ikke mindst ansatte i den offentlige sektor med nok viden eller erfaring til for alvor at give turismen et strategisk spark fremad.

Det er ikke nok vi uddanner guider og service-folk, vi skal også have erhvervs,- og udviklingsfolk uddannede på højt niveau.

Innovation og erhverv

Demokraterne vil endnu en gang nævne iværksættere og innovatører som en del af vore planer for at udvikle landet. Jo flere selvårne private erhverv vi kan få op at stå jo bedre. Både for det offentlige og for borgerne i landet. Grønland har en lang tradition for musikere, kunstnere og kulturpersonligheder.

Disse må danne grobund for innovative, kreative unge med øjnene rettet mod erhverv som de kan udvikle på og tjene penge til sig selv og landet på.

Der findes en helt ny generation af uddannede unge mennesker i landet der har frigjort sig af vi – de ældres - snærende, kulturelt dikterede bånd, som ønsker at løfte landet, som er stolte af at være grønlændere, som leder vejen fremad i både sportsliv, kulturliv og iværksætteri.

De skal have bedre rådgivning i opstartsfaserne, mere opmuntring og roses for, at de er realistiske, selvårne, ansvarlige og ønsker at udvikle og udvide.

De har allerede opdaget at Grønland er en del af den omgivende verden, og de deltager i denne verden, blandt andet gennem sociale platforme, internettet generelt og ved at rejse ud i verden.

Demokraternes bøn til disse unge er; kom hjem igen, vær med til at udvikle landet så jeres børn og børnebørn en dag kan se tilbage på jeres bedrifter og tænke at I var en vital del af byggestenene for et fremtidigt sundt, økonomisk og menneskeligt bæredygtigt land.

Med disse bemærkninger tager vi Politisk Økonomisk beretning 2016 til efterretning.

Tak for ordet